

Norges vassdrags- og energidirektorat  
Middelthunsgate 29  
Postboks 5091, Majorstuen  
0301 OSLO

Oslo 31.05.2018

**HØRINGSSVAR – FORSLAG TIL ENDRING I REGELVERKET OM ANLEGGSBIDRAG**

Industri Energi har mottatt høring for innføring av anleggsbidrag for nettinvesteringer. Vi er takknemlige for mulighet til å bidra med våre synspunkt på forslagene

Industri Energi er et forbund med omlag 60 000 medlemmer i industri innenfor olje, gass og landbasert industri. Industri Energi er LOs fjerde største forbund.

Vennligst finn vedlagt vårt høringssvar

Med hilsen  
Industri Energi

Geir Vollsæter  
Spesialrådgiver

## HØRINGSSVAR FRA INDUSTRI ENERGI – FORSLAG TIL ENDRING I REGELVERKET OM ANLEGSBIDRAG

Våre medlemmer er spesielt eksponert ovenfor kraftpriser og nettleie og er derfor engasjert i utviklingen av kraftsystemet. Kraftkostnader har store konsekvenser for sysselsetting og industriell vekst. Industri Energi er derfor positiv til innføring av anleggsbidrag i kraftnettet som bidrar til å sikre rettferdig kostnadsfordeling for investeringer i nettet, optimalisere investeringer og kapasitetsfaktorer i nettinvesteringer samt en stans i urettmessig kryssubsidiering fra forbruker til kraftprodusenter og mellom aktører i forbruksleddet. Anleggsbidrag gir tiltakshaver et prissignal som dermed tester prosjektets økonomiske lønnsomhet og betalingsvillighet. Det gir kunden mulighet til å vurdere alternativer til å hente inn mer kraft via nettet som å spare kraft via energieffektivisering, installere batteri, bytte energibærer eller lagre kraft via varme der det er hensiktsmessig.

Etter dereguleringen av kraftmarkedet i 1990 er både forbrukere og kraftprodusenter i teorien på lik linje kunder i distribusjon og transmisjonsnettet. Praksisen har dog vært at forbrukere har tatt regninga for investeringer hvor et av målene er å styrke bunnlinja til kraftprodusenter. Når kraftprodusentene avkreves anleggsbidrag på lik linje som forbrukere og tar kostnader for prosjekter de fremmer så blir kostallokeringen mer rettferdig. I lys av at innmatingstariffen har et fastsatt lavt tak bør NVE jobbe for å fjerne taket på innmatingstariffen slik at kraftsystemet og kostallokeringen blir mer rettferdig. Mangelen på anleggsbidrag har ført til at flere 10 talls milliarder i nettprosjekter er utløst uten tilstrekkelig gode analyser av økonomisk lønnsomhet, konsekvenser for forbrukere og kraftprodusenter.

Industri Energi vil benytte anledning til å påpeke at anleggsbidrag var praktisert i mye større grad før som vi redegjør nedenfor. I opptakten til Nettmeldingen fra 2011 ble anleggsbidrag krevd innført fra en rekke store aktører i kraftnettet. Årsaken til det var at store investeringer for særtiltak som Norned kabelen (til 4.6 milliarder) og reservekraftverkene på Tjelbergodden og Nyhamna (til 2.3 milliarder) ble finansiert over nettleien til vanlige- og industrielle forbrukere. Industrien opplevde en økning i nettleien på omlag 250% fra 2009- 2010. Hovedårsaken til økningen er de overnevnte investeringene, som blant annet ble utløst av elektrifisering av olje og gassinallasjoner.

Nettmeldingen fremskrev oppimot 140 milliarder i investeringer til flere utlandskabler, oljeelektrifisering og noe ny kraftproduksjon. Innføringen av anleggsbidrag ble dessverre avvist i Nettmeldingen og det resulterte i videreføring av kryssubsidieringen fra forbruker til kraftprodusenter og mellom forbrukerledd. Som konsekvens erfarer industrien og andre forbrukere nå store økninger i nettleien.

Mange av de svært kapitalintensive tiltakene som Nettmeldingen la opp til er allerede bygget, men det gjenstår fremdeles store investeringer i årene som kommer. Nettselskapenes investeringsplaner indikerer nå 140 milliarder i investeringer mellom 2016 og 2025. Industri Energi ber NVE søke rettferdige løsninger for prosjekter som er gjennomført etter Nettmeldingen ble lansert. Dette for å rette opp nevnte uheldige konsekvenser, samt bidra til at faktiske tiltakskostnader kommer frem. OED er forpliktet til å analysere konsekvenser av allerede vedtatte- og gjennomførte prosjekter, hvis det fremkommer større endringer i forutsetninger eller at indirekte negative konsekvenser ikke er tilstrekkelig belyst ved vedtakstidspunktet. Industri Energi foreslår derfor at det gjennomføres gjennomgang av noen av de største investeringer i de siste 10 år. Formålet med gjennomgangen er or å belyse hvordan anleggsbidrag og kostinternalisering ville

påvirket prosjekt- og samfunnsøkonomi, tiltakshavers betalingsvillighet og konsekvenser for forbruker. Et slikt initiativ vil kunne tilføre kunnskap og erfaring for videre implementering av anleggsbidrag samt legge grunnlag for bruk av 10 års regelen.

### **Spesifikt til endringene**

For å vurdere godheten i et prosjekt er full kostinternalisering kritisk viktig for å vurdere samfunnsøkonomi og prosjektøkonomi. Med anleggsbidrag legger NVE opp til at indirekte og direkte kostnader forelegges tiltakshaver med en reduksjonsfaktor på 0.5. Industri Energi er usikker på om det er formålstjenlig med en fast faktor gitt de store forskjellene som eksisterer mellom hver nettinvestering og kundegrunnlaget. Vi ber om en redegjørelse for hvorfor en reduksjonsfaktor på 0.5 er valgt og om det er i tråd med prinsippet om rettferdig kostnadsinternalisering

Industri Energi støtter NVE sitt forslag om at nettselskapene kan ta rimelige justeringer av kostnadsgrunnlaget i særlige tilfeller. Elektrifiseringen av Utsira og konsekvensene for annen industri er et slikt eksempel.

Industri Energi støtter at 10 års regelen blir en "skal" fremfor "kan" bestemmelse i lovverket, slik at usikkerheten fjernes for tiltakshavere. Vi er også enige med NVE om at kostnadsgrunnlaget ikke skal inkludere re-investeringskostnader eller drift- og avbruddskostnader. Vi er usikre på om fremskyndingskostnader er mulig å bregne på en god nok måte og foreslår derfor at dette enten utgår eller utredes videre, gitt vanskeligheten med å tallfeste kostnadene.

Det er viktig at anleggsbidraget baseres på faktiske kostnader, selvkost for investeringen og at bokført verdi benyttes. Kunden bør maksimalt betale for den andelen av kapasiteten som faktisk benyttes. I den grad kapasitet settes av til fremtidig bruk skal det redegjøres avsatt kapasitet til antatte nye forbrukere.

Vedrørende etterbetaling ved overskridelse mener Industri Energi at nettselskaper bør ta dette på sin regning, såfremt det ikke er tilkommet ekstraordinære endringer i prosjektet. Vi foreslår at denne bestemmelsen legges på samme prinsipp som justering av kostnadsgrunnlaget i ekstraordinære tilfeller. Med overskridelser på 15 prosent er det ikke usannsynlig at en kunde i utgangspunktet ville akseptere anleggsbidraget. Erfaringen fra de siste 10 år med Statnett-investeringer viser større overskridelser en 15 %. Hvis 15 prosents-bestemmelsen innføres forutsetter Industri Energi at nettselskapet også må refundere relativ andel av anleggsbidraget til kunden, hvis nettinvesteringen viser seg rimeligere en antatt. Dette sikrer større kostnadsdisiplin i nettselskapene.

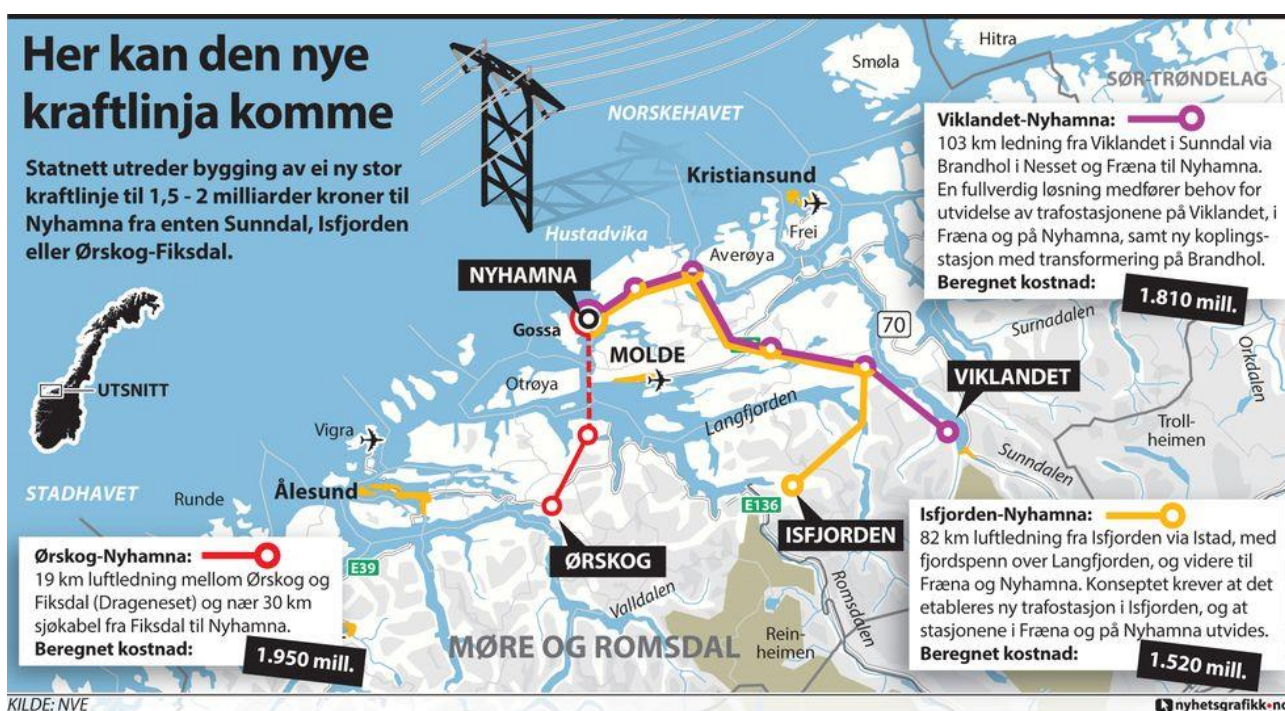
*Under følger eksempler på tiltak og prosjekter hvor store nettinvesteringer er utløst uten bruk av anleggsbidrag eller analyse av faktiske tiltakskostnader.*

### **Utlandskabler**

Statnett har de siste 10 årene bygd ut Norned, Skagerak 4 og nå kabel til UK og Tyskland. Frem mot Nettmeldingen i 2011 advarte kraftprodusentene mot kraftoverskudd og fallende kraftpriser dette resulterte i bygging av flere utenlandskabler. Kablene koster om lag 30 milliarder, i tillegg til kablene måtte

Statnett investere mangfoldige milliarder for å sikre nok effekt mot landfall for kablene. Hele regninga for dette ble sendt til forbruker og næringslivet utenom kraftprodusenter.

Industri Energi er glad for at NVE innfører anleggsbidrag som sikrer at kraftprodusenter, på lik linje med forbrukere, må dekke kostnader for tiltak de vil utløse til sin fortjeneste. Kraftprodusenter har tak på innmatingstariffen og anleggsbidrag kan sikre at de og betaler sin andel av Statnett og nettselskapenes investeringer som kraftprodusenter vil ha for å sikre sine kraftverk og nye investeringer. Statnett kom nylig med en høring på økning av nettariffene til industrien. Høringen har fått dårlig mottagelse i industrien fordi økningen i tariffen er utløst av utenlandskabler og oljeelektrifisering.



**Ormen Lange elektrifiseringen:** Da Ormen Lange utbyggingen ble bestemt gjorde Statnett det klart for industrien at hvis det ikke ble bygd lokal produksjon, som gasskraftverk på Tjeldbergodden eller Nyhamna, ville det medføre regionalt kraftunderskudd. Alternativt ble Statnett nødt til å investere i Ørskog Fardal linja. Den ble da kostnadsestimert til ca. 1 milliard kroner. Kraftverkene ble ikke bygget og vi opplevde alvorlig regional kraftkrise. Statnett måtte derfor bygge ut reservekraftverk i regionen. Flere år senere bygget Statnett, som de selv advarte mot, ut Ørskog Fardal linja nå med en kostnad på omlag 6 milliarder kroner. Ormen Lange-lisensen har i etterkant bedt om tosidig forsyning til anlegget, som Statnett har kostnadsestimert til 2 milliarder kroner. Det opprinnelige anleggsbidraget til Ormen Lange-lisensen dekket kun deler av investeringer for Statnett. Operatøren på Ormen Lange har i etterkant fått utløst store investeringer fra Statnett, mens regninga er blitt sendt til resten av forbrukerne i Norge, inkludert landbasert kraftforedlende industri.

### Troll elektrifisering

Troll-Kollsnes lisensen betalte i 1993 710 millioner kroner (i nåverdi ca. 1,2 mrd.) i anleggsbidrag i kraftnettet på land for å elektrifisere Troll-Kollsnes-anleggene. Dette utgjorde nær 100% av alle kostnadene for tiltaket kraftnettet. Siden den tid har tiltakshavere for blant annet elektrifisering av

petroleumsinstallasjoner dekket svært lite av tiltakskostnadene for elektrifiseringen. Regningene er gått til Statnett for sentralnettet og regionalnettselskapene, som igjen sender regningen via nettleien til landbasert industri, husholdninger, generelt næringsliv.

I 2010 var det hard debatt om utbyggingen av (monster)master i Hardanger. Det ble påstått at det var forbruksveksten i bergensområdet som var årsaken til at mer kraft måtte føres frem til regionen. Samtidig var det kjent Troll-plattformens kraftbehov hadde økt og uten mer kraft til Kollsnes/Troll-plattformer så ville det ikke kunne installeres flere kompressorer for å øke gasseskport fra Troll-feltet. I tillegg til behovet for overføringslinjer til krafteksport var elektrifisering av Troll-plattformen hovedgrunnen til investeringen i den kontroversielle linjenettet. I tillegg til Hardangernettet måtte det bygges linje fra Modalen-Mongstad til Kollsnes for å føre kraft frem til Troll-plattformen. Statoil tilbød seg å betale for det meste av denne linja med et anleggsbidrag på ca. 300 millioner, men det ble avslått ettersom gammel praksis med anleggsbidrag var avvirket. Samlet kostnad for Hardangernettet samt Modalen-Mongstad til Kollsnes ble på ca. 3.2 milliarder, hvor regningen i sin helhet ble sendt til alle forbrukere over nettleien.

### Elektrifisering av Snøhvit - Melkøya LNG

Under Energirikekonferansen i 2009 redegjorde Statnett for at begrunnelsen for investering i Ofoten Hammerfest nettet var elektrifisering av LNG anlegget i Hammerfest, Goliat og andre offshoreinstallasjoner. Det var høyst sannsynlig ingenting annet som kunne øke kapasitetsfaktoren nok til å forsvare en slik investering. Frem mot konsesjon ble også ytterligere elektrifisering av offshoreinstallasjoner lagt frem som begrunnelse for utbygging av nettet fra Nordland til Troms og Finnmark. Gjennom konsesjonsprosessen endret Statnett begrunnelse og strategi for utløsende årsak til prosjektet. Prosjektet ble delt i to og den storstilte elektrifiseringen som ble lagt til grunn er det ikke blitt noe av. Industri Energi ber NVE blant annet bruke dette eksempelet i oppfølgingen av anleggsbidrag, kostinternalisering for å synliggjøre det faktiske kraftbehovet før store nye investeringer vedtas.

